

Nro. 15. és 16.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Junius 29-dik napján, 1810-ik
esztendőben.

Török Birodalom.

Egy Bukarestben Május 26-kán (Jun. 7-kén)
költ levélben ezek olvastatnak: — “

„Igen fontos történetet hirdetének itt ki ágyuk-
nak dörgésével; 's ugyan az háláadó közönséges
isteni tisztelet által innepeltetett-meg. Ő Excel-
lenciája a' Diván Előlülője Engelhart Lovag
(Ritter) Úr pedig pompás vendégséget adott, mel-
lyen a' Bukaresten által Konstantzinápoly felé
útazó Prussus Residens Báró *Werther*, az itt lé-
vő idegen Konsulok, az Oláh Országi Diván, és
az itt találtató Orosz tisztek minnyájan jelen va-
lának. Estve meg volt a' város világosittatva.

„A' Moldovában, Oláh Országban, és Bes-
sarabiában fekvő Orosz armádia' fő vezére Gróf

Kamensky tudni illik, olyan bölts intézeteket tudott a' Bulgariában fekvő Török seregek ellen tenni, hogy az Orosz seregeknek a' Törökök felett voló hatalmas vóltok ismét egész mértékben kitündöklött. Egy igen rettenetes Orosz armádia a' Dunán szerentsésen által takarodott Bulgariába. A' Duna' torka és Fekete tenger körül lévő minden meglehetős erősségek egész Kavarnáig és Várnáig elfoglaltattak; Silistriát Generális Gróf Langeron bézárta; Lovas Generális Ritter *Sasz*, Turtukayt az Ak-Lom vize mellett bérohanás által elfoglalta, 's már most Rustsukot fenyegeti; sok zászlót, 11 ágyut, és sok hadi 's egyéb szükséges készületeket nyertek a' győzedelmesek.

„Gróf Kamensky nem tsak hogy a' leg derekabb Török katonát *Pelivan* Paschát Agioloji mellett megverte, és 2000 emberit elfogta: hanem ezen kívül 8000 embereit, a' kik az Agioloji sántzokat védelmezték, a' sántzokban özsze vagdalta. Itt is nem kevés számú ágyuk és hadi készületek lettek a' győzedelmesek' ragadományává. Az egyik leg derekabb Török vezér is elesett (mellyik? nem iratik), etc.

Swéd Ország.

Koppenhága Jun. 2-kán. Egy utazó, a' ki Swe-tziából érkezett ide által, és a' ki a' Swéd Koro-na-Hertzeget a' katonaság' gyakorlásának alkalmatossá-gával látta, olyan hírt hozott annak véletlen halála felől, hogy az ólta, hogy a' hideg az útjában kilelte, szünetlen szédélgő fejű volt, 's gyanithatóképpen a' mustrának alkalmatossá-gával a' nagy lovaglásban a' vér a' fejében özsze-

futván neki guttaütést okozott volna. Midőn lova' hátáról hátra felé lefordúlt, már a' kalapja fejről leesett, a' kantárszárát a' kezéből kibotsátotta, és a' kengyelből lábai kiestek volt. Hivatal szerint való tudósítások még máig sem adattak-ki ezen szomorú történetről. Ki fog helyette, mint-hogy a' mostani Swéd Királynak semmi férjfiú maradékai nintsenek, Korona-örökösnek választani, még nem tudatik.

A' Swéd tengeri kereskedők nem kevésbé ijedtek-meg *Saumarez* Angliai Admirálisnak, ki ezen tengereken az Anglus hadi hajos seregnek fő vezérlője, azon hirdetésén, a' melly szerint minden Swéd kikötőhelyek bészárattatva lenni kijelentettek, melly annyit teszen, hogy míg ez a' hirdetés vissza nem vétetik, semmi hajóknak ezen kikötőhelyekbe bé, vagy ezekből kievezni nem szabad, mert ha külömben tselekesznek 's az Anglusoktól előltaláltatnak, elfogattatnak. — A' mi prédáló hajóink is igen kevés kárt tehetnek most az Anglus kereskedő hajóknak, minthogy sok fegyveres hajók kísérik és védelmezik ezeket.

Stockholm, Jun. 1-ső napján. Ő F.gek a' Király és Királyné tegnap a' Hagai Kastélyba akartanak menni, hanem a' Major Forselles ide való érkezése, ki a' Korona örökös Hertzeg' szomorú és véletlen haláláról hirt hozott, elhalasztatta elindulásokat. Délután Státus-Tanáts tartatott és az Udvari Dikastériumoknak tagjaik az Udvarnál megjelentek. A' Királyt annyira megillette ez a' hír, hogy rosszúl kezdette magát miatta érezni, és Orvost kellett hivattatnia. Estve a' theatromok bészárattatva maradtak, noha a' nép azokat, még semmit nem tudván a' szomorú tör-

ténet felől, bé akarta törni. Azonnal Kurirok küldettek-el külömbkülömb Udvarokhoz. Az után nem soká az egész várost befutotta a' szomorú hír. Ma reggel minden templomokban közönséges imádságok tartattak. A' harangok 12 orától fogva egygyig szünetlen zúgtak. Ma estvéli 7 órakor egy Udvari Tudósítás jöve-ki, melyben ezen véletlen halálnak környülállásait illető külömbkülömb levelek terjesztetnek a' közönségnek eleibe, mellyek közzül a' fontosabbak ezek —

A' Gróf Sparrétől beküldetett levelek: — „Ő Királyi Hertzegsége minekutánna *Romlöseben* néhány napokat töltött volna el, ma jó reggel *Helsinbourg* felé tovább indult jó kedvel, és magát igen jól érezvén. *Helsinbourgban* fölöstökömözött, 's azzal ismét tovább folytatta útját a' *Quidingi* térség felé, a' hova egy óra után egygy fertálllyal érkezett-meg. Ezen térségen a' *Mörner* Huszár Regementje és a' *Skaniai* Regementnek egy *Swadronnya* mutattak hadi gyakorlásokat. Ő Királyi Hertzegsége jelen akart lenni ezen gyakorlásokon. Lóra ülven elébb a' *Skaniai Swadronhoz* az után a' *Mörner* Regementjéhez lovaglott, jelentvén a' Regement Obersterének *Báró Bedersteinnak*, hogy a' gyakorlásan, tsak mint néző, úgy akar jelen lenni, melyhezképpest tsak tessék az Oberster Úrnak kedveszerént folytatni a' kommandírozást. Különbkülönb gyakorlások után két kolonnébe állittatott a' Regement, a' midőn a' bal kolonnéhez lovagolván, itt a' lova' hátárol leesett. A' Gróf, ki is tsak kevés távolságra volt ő K. H.gétől, azonnal hozzá szaladott, és a' földön elnyúlva minden érzékenység nélkül 's életének utolsó szempillantatjához közelítő állapotban találta ő

K. H.gét. Ugyan ott jelen voltak Oberstlájtnánt *Holst*, két ordinántzos tisztek, Kapitány *Hagg*, és Báró *Bronckow*. A' Princz Orvosa *Rossi* is sietve oda hivattatott, és érvágás 's az orvosi szereknek minden féle nemei megpróbáltattak, hogy vissza lehessen a' haldoklóba téríteni az érzékenységet, de nem használt semmit semmi mesterség. Innen felvétetvén a' test 's egy ágyra tétetvén azon a' leg közelebb lévő házhoz, tudniillik a' *Quidingi* Prédikátor házához vitetett, 's itt más ágyra tétetett, a' hol az életnek semmi jelensége nélkül fekszik. Gróf *Sparre* megparantsólta, hogy a' tisztek is, kik mind ezeknek a' környülállásoknak szemlélő tanui voltak, minnyájan tegyék-meg a' magok tudósításaikat ezen történet felől. — ✕

„A' tisztek bizonyyságot tettek különkülön mindenik elő nyelvel, hogy a' Princznek a' lórol való leesésekor még tsak egy lovas ember vagy egy ló sem találtatott közel hozzá. A' Princz' késérői minnyájan és sok mások, a' kik az eset' szemlélő bizonyyságai voltak, erőssitik ezen előadást, mind azt mondják, hogy a' Princz mellett ló hátan senkit nem láttak; más embert sem vettek senkit eszekbe olyant, a' ki ezen halálnak okozásában valami módon, egyenesen vagy nem egyenesen, valami részt vehetett volna. —

„Ő Kir. Hertzegsége még mind azon állapotban találja magát, és nem mutatja az életnek semmi jelét. Költ Május' 10-kén 1810-ben, estvéli 6 órakor. Melynek bizonyyságául én ezen előadást aláírtam. — “

„*F. Bernquist*, a' *Skaniai Huszár Regement* Anditora.

Az Oberstlájtinánt Holst tudósítása, a' felől, a' mit Kir. Princz halálának környülállásairol láttott: — “

„Minekutánna a' Princz a' Quidini térségen a' Mörner Huszárjainak némely gyakorlásbéli fordulásaikat szemlélte volna, a' Regiment két kolonnét formált, 's eleinten léptetve azután pedig vágatva ment előfelé. Ekkor ő K. H.ge a' bal felől lévő Swadronnak közepével szembe állott; én a' Princz hátamegett a' Swadron bal szárnya felé valami 10 vagy 12 öl távolságra állottam. Egy Huszártiszt előre kezdett ő Kir. H.ge felé menni, ki is ekkor kifelé vette útját, mintha a' linéából akart volna kimenni. Egy szempillantattal azután én a' Princzet vágatva menni láttam, és úgy tettett, hogy már ekkor a' lovát nem tartja kantár száran (nem igazgatja). E' képpen futtatván valami 100 ölnyi távolságra, a' kalapja ekkor leesett. Észre vettem, hogy ingadoz a' lovan, melyről végre valami 100 ölnyi távolságra le is esett jobbra; a' ló elszaladván. Én, minthogy sebessen vágatva követtem ő Kir. H.gét, leesésének alkalmatosságával hozzá közel voltam, 's hogy ő Kir. H.gét a' földről felemeljem, lovam' hátáról leugrottam. Ő Kir. Hertzegsége a' hátán feküdt, minden érzékenység nélkül. Én a' nyakravalóját megoldván 's a' fejét felemelvén, még lélegzett, de nagy bajjal, és leg kissebb mozdulás nélkül. Kapitány Hagg is, az Ordinánctiszt, oda érkezhén segittségemre volt. Más tisztek is néhányan futottak oda elé. A' segedelem, mellyet ezen állapotjában a' Princzhez mutathattunk, abban állott, hogy ábrázatjára hideg vizet hintettünk, és külömbkülömb tagjait dörgöltük,

mind addig míg néhány minuták alatt Doktor Rossi megérkezett. De semmi nem használt semmit. Fél óra mulva az életnek semmi jelét nem mütatta ő K. H.ge. Az alatt egy ágy hozattatván, azon a' test a' Quidingi Prédikátorhoz vitetett, a' hol a' Doktor tovább is próbált segíteni rajta, mind addig, míg minden reménség el nem enyészett. —

Holst, Oberstlajtinánt és első
Adjutáns.

A' Doktor Rossi tudósítása —“

„A' Princzhez való megérkezésemmel őtet minden érzékenység nélkül és akadozó lélegzésben találtam feküve. A' pulsusa gyenge volt, mint az olyan embereké szokott lenni, a' kik ájultságból eszmélkednek-fel. Azonnal spiritust (*Eau de Luc.*) tartottam ora ala. *Tinct. Succin. Aromat.* adattam-bé néki, és ugy tettzett, hogy ennek egy része lement, noha nagy bajjal. A' tagjainak dörgöltetések, a' hideg vizzel való hinteztetés folytattattak, 's minthogy úgy látszott, mint-ha magához jőni tettzene ő Kir. H.ge, tehát vízbe felolvasztott *Tart. Emet.* adatott-bé néki, melynek egy részét ugyan le is nyelte, de minden kivánt következés nélkül. Gyengülni kezdvén a' lélekzése, eret vágattam rajta, de tsak kevés vérét batsáttattam-ki, mivethogy a' pulsusa igen kezdett gyengülni. A' dörgöltetést, mejjének és ábrázatjának hideg vizzel való öntöztetését folytattattam. A' *Liquor C. C. S.* is folytatódott, de a' melyből már most vagy semmit sem, vagy igen keveset nyelt-le. A' lélegzése szünetlen terhesült, a' mely mellett valami vereslő hab jött-ki a' szájából és orrából. Szerentsétlen leesése után va-

lami fél óra telt-el, hogy a' világból egészen kimúlt ő Kir. Hertzegsége a' Koronaörököse. —

„ *Rossi.*

Innen Stockholmból oly véggel küldettettek el Bergzelins és Pontin nevű Doktorok, hogy vágják és nyissák-fel az ő K. H.ge holt testét Quidingben, a' hol még ekkor feküdt.

A' Stockholmi nép vigasztalhatatlan ezen eset miatt, melyből kitettzik, melly nagy reménséget helyheztetett ezen új Koronaörökösének ritka országglói talentomaiban.

A' Swéd Koronaörökösnek meghalálózása arra adott alkalmatosságot, hogy (mint a' Hamburgi Ujság erőssíti) a' Swéd Rendeknek nem soká ismét össze kell Diétára gyülekezni, a' végre, hogy ismét új Uralkodó Házat válasszanak magoknak, minthogy azon Diétai Végzéssekben, mellyet 1809-ben Dec. 18-kán Ország' Statutumává tettek, az akkor meghatározott Koronaörökösnek tsak önnön testi maradékairól van szó; sőt a' 9-dik tikkelyben nyilván meg van határoztatva, hogy ha az akkor választatott Királyi Ház valaha ki találna halni, a' Rendek más Királyi Házat válasszanak.

Frantzia Birodalom.

Roma, Május 29-dikén: —

„ A' mi Országglószékünk egy Rendelést tette közönségessé, a' melly által parantsoltatik, hogy a' Romai és Trasimenei Departamentomban találtatott minden Papi Társaságok (Corporatiók) akár melly Szerzet vagy Congregatióbeliek, Koldulók vagy másfélék legyenek, eltöröltesenek. — Minden férjfiúi vagy asszony tagjai

ezen Papi Gyülekezeteknek, Junius 15-kén azon Klastromokból, mellyekben laknak, jöjjenek-ki és utazzanak-el születésseknek helyére. — Az nap ezeknek minden ingó és ingatlan josaigaik sequestráltak, és a' közönséges adosságnak visszafizettetésére nézve zálogúl szolgálnak. — Tsakugyan meg kell Roma városában négy Aszszony Klastromoknak, úgymint egy Dominikánus, egy Francziskánus, egy Karmelita és egy Benediktinus Rendből valónak maradni. — Ezen négy Aszszony Klastrombéli aszszonyszemélyek megmaradhatnak Klastromjaikban, és az egygyütt való életre magokat öszszetsatolhatják. — Azon Szerzetes Papok, kiknek a' közönséges Oskolákban hivataljaik vagy a' betegházakban szolgálatjaik vannak, most előrevalóképpen folytathatják foglalatosságaikat. — A' Romai és Trasimeinei Departomentomokban született Szerzetesek, vagy a' kik az ezekben való maradásra engedelmet nyertek, Junius 1-ső napjától fogva hónapoként előrevalóképpen hóltok napjaig tartó esztendőnként való penziót kapnak, t. i. azok a' kik 60 esztendőt értek 600, az ifiabbak 500 Forintokat, etc.

A' Tiberis vizének partjai néhány napoktól fogva ujságontsudálkozóknak sokaságával van elborittatva. A' ritkaság, mellyen tsudálkozniak ez. Az Afrika felől fuvó szelek véghetetlen sokaságú sáskát hajtottak által ezen környékre. Ezen rettenetes vendégek, minekutánna a' környékmezőkön mindent elpusztítottak és már semmi megennivalót nem találtak volna, egymás ellen támadtak és egymást kezdték enni. A' gyengébb rész olykor-olykor az erősebb előtt

megfutamodván, tsapatonként repült a' Tiberis-be, és gyakran a' gyözedelmes rész által is egész addig kísértetett. Május 27-kén az egész víz ezen apró állatok által volt befedeztetve. A' színe ezeknek fekete, etc.

Az *Arles* béli tudósítások szerint az oda való környéki lakosokat példátlan tsapás érte a' Rhodanus vizének hirtelen és rendkívül való megnövése és kiöntése miatt. Az ő Arlesig 90 mértföldet tartó árkába szakadó, több mint 22 nagy és kisebb vizek a' felsőbb Departamentomokban uralkodott sok eső és zápor miatt egyszersmind megáradván, Arlesnél Május 26-kán olyan kiöntést okoztak, melyre a' mostan elő emberek nem emlékeznek. A' hó is ekkor olvadt leg erősebben a' havasokon. A' leg magossabb töltések és postaútak öszszeszaggattak. Két sőt három száz ölnyi szakadások is estek rajtok. Arles maga egy halmon lévén epülve, mintegy sziget egészen körülvétetve volt a' viztől. Semmi közösülés' útja nem volt bé hozzá. Az okoztatott kárt, 's a' vizbeveszett emberek és barmok számát még nem lehet tudni.

A' Párisi Tanátsház árnyékorája alatt egész Junius 9-dikéig megmaradott vala ez a' revolúziós irás: *unite, indivisibilite de la Republique, liberte, egalite, fraternite, ou la mort*; most már ezt is letörölték onnét. Az ugyan ezen háznak más szemöldöke' felibe helyheztetve volt szabadságsapka is eltűnt. — *Volt, mult!* —

A' Marschal Lannes Hertzeg Montebelló holt teste, hasonló képpen az Oszályos Generális St. Hilaire is, mellyek Straszburból fényes halotti pompával vitetnek Páris felé, nem soká megér-

keznek oda. Az első gyászos szekérben Abbás Jeansohn templomi ruházatban ül tsak egyedül. A' Marschal katonai és egyéb czimerei, eleibe egy párnára vannak helyheztetve, etc. — Ezek a' nevezetes Frantzia vezérek az Asperni ütközetben hullottak vólt el tavaly Béts mellett. — A' Lannes koporsoja, melyben holt teste nyugszik, Acajou-fábul készült.

A' Párisi Monitörben nevezetes történet hirdettetett-ki, néhány tudósításokkal egyetemben, a' mellyek ezen történetnek környülállásait adják elő. A' történet ez: — *Sarrazin* nevű Frantzia Generális által szökött a' *Boulognei* Lógerből az *Anglusokhoz*. Az ezen Logernél lévő vezér Gen. *Vandamme* ilyen tudósítást küldött Boulognéből Párisba a' Hadiministerhez: — “

„Ma reggel azt irtam Excellentiádnak, hogy már bizonyossá tétetődtem volna a' felől, hogy Brigadéros Generális *Sarrazin* az Anglusokhoz által szökött. Fájdalom, hogy Excellentiádat ezen történet felől bizonyossá tenni, 's azon környülállásokat, mellyek ezt a' rendkívül való történetet követték, Exc.ádnak megirni kéntelen vagyok. Gen. *Sarrazin* Jun. 10-kén igen jó reggel egy Szeretsen inastól kísértetve egy Camieri halászsza a' kis Garonnén hajóra ült, hogy halászni mennyen a' tengerre. Kijutván a' tengerre és ott egy Anglus Brigget megszemplélvén, azt mondta a' halászoknak, hogy parantsolatja volna, hogy mint Parlamentírozó (izenetvívó) azzal beszéljen. Mihelyest az Anglus Briggre által érkezett, haladék nélkül egy nyilatkoztatást küldött vissza a' halász hajóra irásban, melyben meg-

esméri, hogy a' halászgazdának ő parantsolta légyen, hogy őtet az Anglus hajóhoz vigye. —

„Mihelyest ezen szökés tudtomra adatott, a' tábori jelszót' (parolát) mindjárt megváltoztattam az egész tábornál, és nagy vigyázással patrollé- roztattam; az elszökött Generális kunyhojában minden irásokat gondviselés alá vétettem; az ő 2 Adjutánsait, tselédjeit, a' halászokat, kik őtet a' tengerre kivitték, és minden másokat a' kiktől felőlle valamit megtudhatni gondoltam, a' Politziai Biztoshoz küldöttem. Ezen Generálisnak tsele- kedete az egész armádiát bámulásra indította, és azt valami elmebéli megbomlásnál egyébnek nem lehet tulajdonítani. Sem a' Generálisok, sem tiszték, sem a' köz emberek meg nem foghatják, hogy vetemedhetett ilyen lépésre egy olyan Ge- nerális, a' ki eleitől fogva egészszen az ő elszö- kését megelőző napig, örökké példája volt a' ka- tonai virtusoknak, szorgalmatosságnak, az alata- valókra való jó vigyázásnak. Még az elszökése előtt való nap is tudósítást küldött-bé hozzam a' kórmányozása alatt lévő Brigadának állapotja felől. Mind ezeket megfontolván lehetetlen volt, Uram! hogy leg kissebb gyanuval lehessenk erán- ta : —

„*Vandamme.*”

Nagy Britannia.

London, Junius 2-kán. Az a' Parlamentom' Alsó Házabéli nevezetes tag *Burdett* még ki nem botsáttatott a' *Tower* nevű fogházból. A' barát- jai gyakran mennek látogatására; de tsakugyan megvallja ő, hogy inkább szeretné a' nyári szép időt a' Toweren kívül mint abban, használni.

A' Bourdeauxbéli jó veres bor felettébb megdrá-
gult Londonban; mint hogy nem lehet kapni, el-
lévén az útja zárva. — A' Londoni közönség'
figyelmetességének leg fontosabb tárgya most az
a' nagy várokozás, hogy mi fog a' Portugalliai
határokon történni? Hogy Lord *Wellington* an-
nak fő vezére *Almeidából Astorgán* által a'
Frantzia ármadiának sietve eleibe ment, és hogy
annak egy részét, minekelötte *Ney* és *Massena*
Marschallok magokat öszszetsatolhatnák, megtá-
madni akarja, e' bizonyos. Az is igaz, hogy a'
Frantzia Marschallok magokat előtte egy dara-
big vissza vonták: de kérdés, hogy valyon
nem hadi mesterségből és nem azért tselekedték-
e', hogy az egygyesült Anglus és Portugallus se-
reget Spanyol országnak belső részére annyira
bétsalják, hogy azután azoknak a' tenger partok-
hoz való visszamehetéseket egészszen elgátolják.
Hogy minden órán nagy tsatának kell ott történ-
ni, egyátallyában mutatják minden környülál-
lások.

Junius 1-ső napján ismét az Irlandiai Catho-
licusok ügye fordult elő az Alsó Házban. *Grat-
tan* szollalt-fel mellett, a' ki két oráig beszél-
lett, azt mutogatván, hogy ezeknek az isteni és em-
beri törvények szerént éppen azokkal a' jusok-
kal kell a' Nagy Eritanniai birodalomban birni,
mellyekkel ebben a' Protestánsok birnak. Meg-
mondotta utoljára, hogy ha azoktól ezen jusok
tovább is megtagadtatnának, a' fogna végezetre
lenni a' következése, hogy Irlandia elszakadna
Angliától. Sokak beszéltettek, ki egy ki más vé-
lekedésben lévén. A' vetekedés Junius 2-dikának
víradtáig tartott: a' *Grattan* jóvaslása azonköz.

ben tsakugyan vissza vettetett, 104 tagok voksolván ellene többen, mint mellette.

Nagy megeleégedéssel vették Ministereink Konstantzinapolyból ott lévő Követünktől Adair urtól azt a' bizonyassá tévő tudósítást, hogy a' Fényes Porta egész álhatatossággal kinyilatkoztatta, hogy az Angliával való szövetségnek legnagyobb hűséggel eleget tenni kíván.

Május 1-ső napján ez a' fontos tárgy szolgáltatott alkalmatosságot a' Felső Házban a' vetekezésre. Lord *Melville* azt mondotta, hogy a' fegyveres seregeknek a' tengeren való ide vagy oda lejendő küldetésekre jobb lenne a' hadi, mintsem különös szállító hajókat fordítani: — „Angliának (úgy mond) mostanában 195 Linea hajói vagynak. Ezek ellen az egész világ leg feljebb is tsak 80 hadi hajót allithat-ki. Az Anglus hajók egy általjában jól felkészülve vannak mind hajós emberek mind egyéb megkivántatók dolgában. Az ellenség ezt magáról el nem mondhatja. Mi tehát semmit nem félhetünk, és én úgy itélek, hogy nekünk hadi szolgálatra 64 Linea hajóknál többre szükségünk nintsen. A' több hajóinknak mint szállító hajóknak úgy vehetjük hasznokat, a' melly állapotban egyreegyre 12 vagy leg feljebb 20 ágyunál több nem kivántatik. Már tsak ez is nagy gazdáskodás. Sokak a' legnagyobb tapasztalású tengeri tisztjeink vagynak ebben vélem égy értelemben.“

Lord *Mulgrave* másképpen vélekedett: — „Ha mi (úgy mond) a' mi tengeri erőnknek mennyiségét 's annak haszonra való fordittatását akarjuk tekintetbe venni, ekkor nem tsak azt kell megfontolnunk, hogy olly ellenséggel legyen bajunk,

a' ki az Európai egész szárazt ellenünk tudta fordítani, hanem azt is, hogy nekünk az egész tengeri világra elszéledett hajóinkat és kereskedésünket védelmeznünk kell, a' mellyek naponként nagyobbúlván minden nap nagyobb oltalmazó eszközöket kívánnak. Tengeri hadi erőnknek kevesítése tehát a' jelen való környülállások között, nekem nem látszik okos dolognak lenni. — Végezetre meghatározott, hogy a' Melville javaslása még jobban fontolódjék és vizsgálassék meg a' Parlamentomban.

London, Jun. 4-ikén. A' mi Királyi Házunk nem soká gyászba fog öltözni. Amalia Királyi H. tzegaszszony hosszas betegeskedése után olyan rosszúl lett egyszerre, hogy az Orvosoknak semmi reménségek nintsen, hogy életben meg tartsák. Minden testvérei igen szerették ezen K. H. tzegaszszonyt. A' Koronaörökös a' Wallisi Hertzeg, valamint a' több testvérei is kimentek hozzá Windsorba, hogy még egyszer életben láthassák.

A' Parlamentomi ülések félbeszakasztódnak, a' melly arra a' megjegyzésre adott alkalmatosságot a' Londoni Politikusoknak, hogy a' lefolyt Parlamentomi ülésekben két fontos tárgyak nem illettettek még tsak egy szóval is. *Először* semmi emlékezet nem tétetett a' békességet vagy hadakozást illető semmi féle aktákról, mellyek az alatt véghez mentek; tsak valami czélozás vagy gondolatnak kinyilatkoztatása sem fordúlt ezekről elő. *Másodszor*: Szünet nélkül emlegették az Ujságok, hogy a' Ministériumban most ez majd amaz változások fognák magokat elő adni; még sem történt semmi; ezen tekintetben mindenek *in*

Statu quo maradtak. Pedig jól lehet ezen Ministerium' tagjairól tudni, hogy a' megbékélésnek nem előmozdítottói, etc. etc. — Nyilvánóságos következés tehát ezen megjegyzésekből, hogy Spanyol Ország' állapotjának meg határoztatása a' kardtól és ágyuktól van felfüggesztetve. Az Anglus seregeknek vagy meg kell a' Spanyol és Portugallus határokon verekedni a' Frantziákkal, vagy ha azt nem akarják, azon kell iparkodniok, hogy hajóra ülhessenek és Angliába vissza evezhessenek. Az utolsó is vérontással eshetik-meg; azonközben mind kettő újabb felmérgezésre szolgáltatathat alkalmatosságot, etc.

Elegyes Dolgok.

Azok a' próbák, mellyek a' közönséges békességnek helyre való állittathatása végett tétődni kezdettek, a' Rénus mejjéki újabb tudósítások szerént még nem szakadtak félbe, noha felette nagy akadályok légyenek is eleibe tétettve. Ugy itélnek sokan, hogy leg fontosabb légyen ezen akadályok között az, hogy az Anglus Országlószék azt kívánja, hogy némelly régi Fejedelmi Házaknak kárvallásaik, különösen a' mellyek Angliával vérszerént való atyafiságban vannak, pótoltassanak-ki, és valameddig ez meg nem esik, addig bajosan lehet a' közönséges békességet tökéletességre vitethető dolognak gondólni.

Az Északi Európai környülállások is naponként kedvetlenebb ábrázatot kezdettek felvenni. Akár melly felé fordittsuk szemeinket (így írtak Koppenhágából Jun. 10-kén) nem látunk egyebet Anglus hajónál, a' mellyek, mihelyest a' Sundi szoross tengeren egy Dánus hajó magát megmutatja, azonnal vadászására utánna erednek.

Egy árkus Tóldalékkal.

Nro. 17. és 18.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Julius 3-dik napján, 1810-ik
esztendőben.

B é t s.

Eö Felsége méltoztatott *Sz. Györgyi Mlgs Horváth Sigmond* Urat Arany Sarkantyú vitézét, mind ösi Familiájának öreg nemessége tekintetére, mind pedig Eleinek de főképpen maga tulajdon különös több érdemeire nézve, mellyeket a' köz jónak előmozdítására tett, mind két ágon lévő maradékaira nézve, Grófi méltóságra felemelni.

Magyar Ország.

Ditséretes és követésre méltó példáját adták T. N. Veszprém és Sz. Fejérvár vármegyékben a' Birtokos Urak a' hazafiúi szeretetnek 's hazafitársan való szánakozásnak az által, hogy a' Vármegyéjeből való Insurgensek között azoknak, kik az utobbi hadakozás alatt valamelly tagjaiknak

királyi széke eleibe menvén, illyetén beszéddel adta elő a' reá bizott fontos dolgot: „Felséges Uram! Az én Uramnak a' Fels. Fr. Császárnak nevében jöttem, a' Mária Ludovika Fő Hertzeg Asszony Felséged leg kedvesebb leánya kezének ki kéresére. Azok a' jeles tulajdonságok, melyekkel ez a' hertzeg asszony tündöklik, egy nagy Királyi székből mutattak nékie helyt. Ebben fogja egy nagy nemzetnek, és egy nagy ferfiúnak szerentséjét tenni. Az én Uramnak politikája az ő szivének kívánságaival egyezőleg volt. Ez a' két hatalmas familiának egyesülése, két nagy lelki nemzetnek tsendességet és szerentsét fog adni.“

A' Fr. Követnek ezen beszédjére következőképen felelt Fels. Urunk: „Ezen házassagot tárgyazó ajánlást úgy veszem, mint a' Fr. Császár szives indulatjának zálogát, 's azt nagyra betsüllöm. Ennek a' jövődőbbéli házas párnak boldogságát erányozó kívánságomat semmi által sem tudom jobban kifejezni, mintha azt mondom, hogy én azt tulajdon szerentsemnek fogom tartani. Annak a' fejedelemnek baratságában, a' kinek képét Kigyelmed viseli, fogom az én kedves leányomtól való el válásom miatt bennem támadt szomorúságomnak vigasztalását találni; a' mi népeink, szerentséjeknek költsönös zálogát szemlélik abban. Én nem ellenzem az én leányomnak Frantzia Császárral való házasságát.“

Folytatása másszor.

II. TOLDALÉK.

*Költ Bécsben Sz. Iván Havának 29-ik napján, 1810
esztendőben.*

Az első Toldaléknak folytatása.

Mihelyt Eö. Csász. Kir. Felsége, mint a' Fels. Császári és Austriai Fő Hertzegi Háznak feje, a' Fr. Csász. rendkívül való követnek beszédjére felelt, és a' Napoleon Császár ajánlását el fogadta: azonnal *Mária Ludovika* fő Hertzeg Asszony, udvari fő mesternéjétől és udvari fő Mesterétől kísértetvén, mély térdhajlással Fels. Attya eleibe ment, és a' Kir. székek bal oldalánál az alsó léptsőre állott, kihez a' Fr. rendkívül való követ így szóllott: „*Asszonyom!* Fő Hertzegségednek Felséges Szülei, az én Uramnak a' Császárnak kivanságát bé tellyesítették. Meg lehet, hogy a' mi két Monarkáink politica okoktól is inditattak ezen magok meg határozására; de leg főbb indító ok vólt arra a' Felséged szerentséje, és kiváltképen a' Felséged szive, mellyel a' Császár, az én Uram birni kíván. Igen szép tekintet leszen egy nagy királyi széekben, egy hatalmas remekelmét, egy igen szeretetre méltó gratziával ószve szerkeztetve látni. — Asszonyom! Szerentsés nap leszen az én Császáromra nézve az, mellyen a' Felséged engedelmeből nékie azt mondhatom, hogy Felséged maga bizodalmát, kivanságait, és érzékenységeit az ő szivével meg osztani kívánna.“

A' Frantzia rendkívül való követnek beszédjére ekkent válaszolt a' Fő Hertzeg Asszony: „Az én Atyámnak akaratja mindenkor, és álhatatosan az én akaratom vólt, az én szerentsém jövődőben is az én atyám szerentséje leszen. Ezen indulatban akarja Eő Felsége *Napoleon* Császár azon indulatnak zálogát keresni, mellyel én viseltetni fogok az én férjemhez. Az Atyám engedelmével meg egyezek a' Nápoleon Császárral való házasságban.“ Ekkor által adta a' Fr. követ Eő Fő Hertzegségének a' Nápoleon Császárnak tulajdon kezével irt levelét, és ritka szépségű gyémántokkal fel ékesítettett mellyképét, mellyet egynéhány száz ezer forintra betsültek az ahoz értő Bétsi mesterek. Ezt a' mellyképét mingyárt akkor mellyére függesztette a' Fő Hertzeg Asszonynak udvari Fő mesternéje Lazansky Grófné.

Az Eő Csász. Kir. Felségénél való audientziának végződése után, a' Fels. Császárné és Királyné eleibe ment a' Fr. rendkívül való követ audientziára, 's így szóllott: „*Felséges Asszonyom!* A' Császár az én Uram különösen reám bizta, hogy azon indulatját, mellyel Felséged eránt viseltetik, nyilatkoztassam ki. Nem sokára érezni fogja mind azokat a' kötelességeket, a' mellyekkel Felségednek azért a' gondviselésért, és jó példa adásokért tartozik, a' mellyeket a' Fő Hertzeg Asszony *Mária Ludovika* Felségedtől vett. Jobb eredeti kép szerént lehetetlen lett vólna Eő Fő Hertzegségét formálni, a' Kir. szék felséges vóltának a' szeretetre méltó kellemetességgel való öszveköttetésére, ezek pedig olly tulajdonságok, mellyeket Felséged magában nagy mértékben öszve foglalt.“

A' Fr. követnek ezen beszédére, Császárné Eő Felsége következő módon felelt: „Ebben a' szívemre nézve igen fontos szempillantásban, mellyben az én kedves leányomnak sorsa megállapítatik, leg nagyobb gyönyörűségemre szolgál Hertzegségedtől azt a' jó indulatot érteni, mellyel Eő Felsége a' Császár és Király erántam viseltetik. Mindenkor szokásom lévén az én kívánságaimat és gondolatimat az én kedves Férjem kívánságaihoz és gondolatihoz alkalmaztatni, vele egyetemben abban a' bizodalomban vagyok, hogy a' közelgető öszvetsattoltatás szerentsés fog lenni, forró kívánsággal vagyok, hogy az én kedves leányomnak szerentséje változhatatlan legyen. — A' Fels. Császárnak és Királynak azon hízkeldő értelme által igen meg illetődvé léven, mellyel erántam viseltetik, meg kell azt jegyzenem, hogy azok az érdemek, a' mellyek nékem tulajdonítatnak, annak a' jeles indúlatnak, és szelid maga viseletnek következései, mellyekkel az én leányom bir. Kezes vagyok az eránt, hogy az ő leg első igyekezete a' leszen, hogy a' Császárnak, és a' Fr. nemzetnek szeretetét megnyerhesse.“

Utollyára, abba a' szobába ment a' Fr. rend kívül való követ, mellyben *Károly Cs. Kir. Fő Hertzeg* az audientzia adás végett vólt, 's ekként szóllította meg Eő Fő Hertzegségét: „*Felséges Hertzeg!* Mivel a' Császár az én Uram, a' Felséged Felséges Battyától, a' Császártól, a' *Mária Ludovika Fő Hertzeg Asszony* kezét megnyerte, reám bizta, egyszersmind, hogy igen nagy betsben tartaná, ha Csász. Fő Hertzegséged, az öszve párosítás tzeremoniájában a' pro-

curatiót magára vállalná. a) Hogyha Csász. Fő Hertzegséged azt magára vállalja, szerentsém

a) A' Procuratio által való házasság egyedül az uralkodó Fejedelmeknél, és uralkodó házakból való Printzeknél van szokásban, még pedig abban az esetben, ha eljegyzett mátkáik vagy igen távol, vagy külső országokban laknak. A' meghatalmazott Procurator, az eljegyzett személlyel magát forma és az egyházi szokások szerent őszve párosította, és hajdan a' menyasszony mellé egyik lábával, az egész fejedelmi udvar jelenlétében, egy két szempillantatra le is fekütt. — Az illy procuratio által való házasság tökéletesen hiteles, és olly erejű, hogy a' valóságos őszve párosítás alkalmatosságával szokásban lévő egyházi meg áldásra szükség nintsen, mindazáltal tsak ugyan végbe vitetik. Példa erre néhai IV. Henrik Fr. Királynak *Medeis Máriával* lett őszve házasodása, mellyben jegyese a' Hetruriai nagy Hertzeggel Ferdinandal, Florentziában, a' Király nevében őszve házasítottván, többé semmi egyházi tzeremonia nem esett. De van ez eránt más példa. *I. Máximilián* elsőben Római Király, azután Császár a' Bretagnai hertzegnek egyetlen egy leányát Annát és örökösét el jegyezvén, azt *Engelbrecht Nasszau* Gróffal mint képviselőjével procuratio által őszve párosította, mellyről VIII. Károly Frantzia Király tudósítottván, a' gazdag menyasszonyt útjában meg leste, Gróf Engelbertől erővel el vette, és mivel Maximiliánnal még valósággal őszve nem párosított, magával valóságosan őszve házasította. Ez ellen a' törvénytelen házasság ellen eleget protestált, és a' Római Sz. Szék előtt is panaszolkodott *Máximilián*, de mivel VIII. Károly Király Annával magát pap által őszve szerkeztette, és a' vele

vagyon az én Uram procuratióját Fő Hertzegségnek által adni.“

Erre Károly Cs. Kir. Fő Hertzeg ekképen felelt: „*Hertzeg!* Örömmel el fogadom a' Császár ajánlását. Reám nézve igen hizelkedő választás ez, egyszersmind, előre el foglalt engemet az a' kedves érzékenység, hogy ez az egygyesítés a' politica villongásoknak leg utolsóbb bimbóját is meg fojtya, a' háborúnak rossz következéseit megorvósolja, és mind a' két nemzetnek szerentsés jövődóket készít, mellyek arra vannak elrendelve, hogy egymást betsüllyék, és költsönös igazsággal viseltessenek egymás eránt. Életemnek leg fontosabb szempillantatai közé számlálom, mellyben Ludovika Fő Hertzeg Asszonynak egyenes és szives közelítésének tanúbizonyságára, annak a' nagy Fejedelemnek képében, a' ki Hertzegségedet küldötte, kezemet nyújthatom, és kérem is a' Printzet, hogy az egész Frantzia Ország szeme láttára legyen az én buzgó kivanságomnak talmátsa, hogy a' *Mária Ludovika* Fő Hertzeg Asszony virtusai által a' mi Fejedelmeink közt való barátság, és népeiknek szerentséjek örökre meg erősitessenek.“

Ezen napnak, tudniillik Mártzius 8-ikának estéjén, hét orakor nagy gála vólt az udvarnál, mellyre a' Fr. Csász. rendkívül való követ a' *Neufchateli hertzeg*, és a' Fr. rendes követ Gróf *Otto* is meg hivattatván, abban meg jelentenek. — A' formális ószve házasítás Már-

való házasságot tökéletességre is vitte, a' menyasszony nálla maradt.

tzius 11-ik napjára, a' Frantzia Országba való el indulás pedig azon hólnapnak 13-ikára határozattak meg.

A' régi bé vett szokás szerént, minden Austriai Házból származott, és külföldi fejedelmektől el jegyeztetett hertzeg asszonyoknak, a' Pragmatica Sanctioban nékiek engedtetett jussokról le kellett mondani. b) *Mária Ludovika Fő*

b) Közönségessen, minden Statusoknak fő és fundamentomos törvényei *Pragmatica Sanctioknak* neveztetnek. Illyen Pragm. Sanctio vólt az, mellyet *IX. Lajos* Frantzia Király, 1268-ik esztendőben, és *VII. Károly* ugyan Fr. Király 1438-ikban, az egyházi jövedelmekre nézve hoztak vala, a' melly szerént meg üresedett egyházi hivatalokat mindenkor azoknak szokták adni a' Királyok, a' kiknek akarják, és a' Róm. Pápák ellenek nem álhatnak, 's egyebet nem mivelnek, hanem hogy a' választott egyházi személyeket hivatalokban meg erősítik. Különössen *Pragmatica Sanctióknak* neveztetnek *IV. Károly* Császárnak aranyos bullája, a' Passau 1522-ik esztendőbéli, az Augspurgi 1555-ik esztendőbéli egyezések, és az 1628-ik esztendőben kötött Wesztfáliai békeség. Nevezetesen az a' *Pragmatica Sanctio*, melly az Austriai successiora, az az örökségre nézve *VI. Károly* Császár uralkodása alatt, 1714-ik esztendőben tétetett, és mind a' Német Birodalom, mind más uralkodó Fejedelmektől helybe hagyatott, melly szerént az ő halála után, semmi férfiúi maradéki nem lévén, első született leányának, 's ennek mind a' két nemen lévő maradékinak jus adattatott az Austriai örökös birodalmakban való successiora. Ezt a' *Pragmatica Sanctiot*, az 1722-ik esztendőben tartatott Posonyi Ország gyűlésben a' Magyarok is bé vették.

Hertzeg Asszony, Mártzius 9-ik napján vitte azt végbe, a' Frantzia rendkívül való Követnek, a' Csász. Kir. udvari fő tiszteknek, a' Status és Conferentialis ministereknek, az udvari Cancelláriák' és Fő Hivatalok' Előülőinek, a' titkos Tanátsosoknak, és a' Bétsi Hertzeg Érseknek jelenlétekben. Mind ezek a' titkos Tanáts szobájában, délután egy órakor, mentek végbe, mihelyt Eő Császár. Kir. Felsége *Mária Ludovika* Fő Hertzeg Asszonnyal együtt oda bé ment, és a' mennyezet alá le ülven, mint mástól nem függő fejedelem, és a' Csász. Kir. Familiának feje, mi végre ment légyen oda, elő adta volna; azután, a' titkos udvari Status Cancelláriának egyik tagja *Hudelist* udvari - Tanátsos Úr, a' Fels. Mennyasszonynak a' már az előtt deák nyelvre fordított eskűvés formáját által adta, a' ki azon asztalhoz menvén, mellyenn két égő viasz gyertya közt a' feszület és az evangélium vóltak, erre két újját le tette, 's arra deák nyelven meg eskütt, és a' renunciatió aktának maga nevét alá írta, 's a' fent nevezett udvari Tanátsos Eő Fő Hertzega pe-tsétjét reá nyomta, 's evvel el végződött ez a' tzeremónia.

A' következett napon, úgymint: Mártzius 10-ik napján, az Eő Cs. Kir. Felsége parantso-latjára, mind a' négy Rendnek, úgymint, az aranygyapjas, Mária Trézia, Sz. István, és a' Sz. Leopold Rendjeinek innepe tartatván, azokba számos érdemes személlyek fel vétetődtek.

I. *Arany gyapjas vitézekké tétetődtek*: A' Würzburgi örökös nagy herczeg Leopold; Csász. Kir. Status külső dolgokra ügyelő minister Gróf *Metternich-Winneburg*.

II. *Valóságos Titkos Tanácsossi rangra emeltettek*: Barbier az udvari financialis Hivatalnak all-előülője; Simonovicz a' Gallicziai Örmény Ersek; Mihalovsky a' Lublini nemes Törvényszéknek volt Élőülője; Gr. Schaffgotsche Budweisi Püspök; Gr. Kemény az Erdély Országi Guberniumnak tanácsos tagja (mind az öten taksa fizetés nélkül.) B. Stipsits, B. Lattermann, és herczeg Lobkovicz József Feldmarsal Lajtinántok; Gróf Kaunicz Cseh Országi fő Biró; Gr. Kollowrath udvari Tanácsos, és volt városi Kapitány; Gr. Pálffy Ferdinand Udv. Tanácsos; Gr. Hartmann, Cs. K. Kamarás; Gr. Canal Cs. K. Kamarás; Gr. Kinsky Filep, Gr. Schönborn Ferentz Filep; herczeg Clary az udvari épületeknek Directora; Gr. Wrbna Ferentz József; Gr. Nostitz József; Gr. Pachta János; Gr. Waldstein Ernest; Gr. Mier Albert Gallicziai birtokos úr.

III. *A' Sz. István Apostoli Magyar Király Rendibe vétetődtek, még pedig a:) a' Nagy Keresztesek közé*: herczeg Schwarzenberg Károly Párisi követ, Gr. O' Donel az udvari Kamarának előülője; Gr. Lazansky Morva Országi Gubernátor; herczeg Grassalkovics — b.) *a' Commendátorok közé* Fechtig a' legfőbb Törvényszéknek All-Előülője; Gr. Bethlen Farkas Erdély országi Thesaurarius; Martonffy József Erdélyi Püspök; Almássy Ignátz; Gr. Eszterházy József, mind ketten Cs. K. Udvari Tanácsosok, és a' Fels. K. Udvari Magyar Cancelláriánál Referendáriusok; Gr. Szapáry József a' tudományokra ügyelő Fő Director; Végh István Magyar Országi Provincialis Commissarius — c.) *a' Kis Keresztesek közé*: Reichmann az A. Austriai Kormányshéknék All-Prézese; Hu-

delist a' titkos Status Cancelláriánál Udv. Tanácsos; Mikos László; Gr. Majlath; B. Lederer Károly mind hárman Udv. Tanácsosok az Udvari Kamaránál; Rüstel és Zeilern, a' Fő Törvényszéknél Udv. Tanácsosok; Schuppe és Ockel mindketten Udvari Tanácsosok a' Cs. Kir. hadi Tanácsnál; Kornis József a' Septemvirális Táblának Assessora.

IV. *A' Sz. Leopold Rendinek tagjaivá tétettek,* még pedig — a) *Nagy Keresztesekké:* Ferdinand Würtembergi herczeg, Kiski Katolikus Püspök Gallicziában, Angelovicz egyesült orosz Metropolita Galliciában; Gr. Edling Mária Ludovika Fő Herczeg Asszonyinak (most már Frantzia Császárnénak) vólt fő udvari Mestere; Gr. Attems Stájer Országi Kerületbéli Kapitány; herczeg Schrattenbach Brünni Püspök — b.) *Commendátorokká:* Gr. Brandis vólt Karnióliai Gubernátor; Gr. Goes Gallicziai Gubernátor, Klobusiczky József vólt Fiumei Gubernátor; Gr. Breuner titkos Tanácsos; Gr. Komarovsky Gallitziából; Gr. Waldstein a' Bécsi harmadik szabad batalionnak Commendánsa; Gr. Hoyos Ernest és B. Obergabäll, mind kettő a' tartománybéli batallionoknak (Landwehr) Commendánsai; B. Ulm Karinthiai Status Praesidens; Gr. Haller József Máramaros Vármegyének Fő Ispánja; Gr. Vetter; herczeg Lobkovitz Isidor; Gr. Czernin Farkas; Gr. Haugwitz; Gr. Gilleis; Gr. Colloredo Ferdinánd; Gr. Wrbna Eugén; Gr. Thurn Rajmund, mindnyájan a' Landwehr Batallionoknak Commendánsai; Gr. Sieminsky Gallicziából — c.) *Kis Keresztesekké:* Koska Erdély országi Gubernialis Ta-

nátsos, Floret követségbéli Tanátsos; Hoefler Hamburgi Conzul; Koimanhuber Gallitziai gubernialis Tanátsos; B. Dyke kerületbéli Kapitány Gallitziában; Jüstel Grétzi Gubernialis Tanátsos; Bisztray Fogarasi Fő Kapitány Erdély Országban; Gr. Fries; Trandenbourg Brünneben a' Nemesek Törvényszékénél Tanátsos; Márkus Ignác, a' Kir. törvényes Táblának Assessora; Spiegelfeld Illyés első kerületbéli Commissarius Grétzenben; Gr. Tarocca; Gr. Segur, Gr. Chorinsky, Gr. Wratislaw János, B. Kocz, Gr. Massimo Ursenbek; Gr. Dietrichstein Duclas, Stanzky, és Dux pensionatus Fő Strázsamesterek, mind a' kilentzen a' Landwehr batallionoknak Commendánsai; Gr. Trautmannsdorf Weichart a' Bécsi Landwehrnél Kapitány.

Martzius 11-ik napján az öszveházasításnak innep napja tartatott, mellyenn, a' mint felylyebb meg írtuk, *Károly Cs. K. Fő Herczeg* vólt a' Napoleon Császár képviselője. Esteli hat órakor, a' Cs. K. asztalnokok, kamarás urak, és a' titkos Tanátsosok, az úgy nevezett titkos Tanács szálájába öszve gyűltek. Azok a' dámák, a' kik a' Fels. Császárnénak, és a' Fels. Menyasszonynak templomban való kiserésére egyenessen nem rendeltettek, a' Sz. Ágoston nevéről neveztetett templomba gyűllöttek öszve, a' hol tudniillik az öszve párosítás végbe ment. Más főbb rendű és rangú személyek is, a' kiknek szabad bé menetelre való billetek adattak, oda mentek bé, es ott foglaltak helyet az előre készített karokban. Azon idő pontjában a' Fr. Császári rendkívül való követ a' Neufchateli (Neocomiumi) herczeg is a' vé-

le volt követségbéli kavallérokkal, és udvari tisztjeivel együtt, a' Csász. rezidentziának abba a' szobájába ment, mellyben a' Napoleon Csász. képviselője *Károly Cs. Kir. Fő Herczeg* volt, 's vele együtt Eő Cs. Kir. Felségéhez ment.

Innen Eő Csász. Kir. Felségek, a' Fels. Menyasszony *Mária Ludovika*, Fels. Urunknak testvér öttsei, a' Szakszóniai Kir. és Tesséni herczeg Albert, a' Fr. Császári rendkívül való és rendes követek, azon tornáczon, melly a' Cs. rezidentziából a' Sz. Agoston nevű templomba viszen, a' Cs. K. testörző magyar és német seregeknek sorai közt, az udvari fő tisztektől kísértetve mentek, kiknek a' Bécsi herczeg Érsek a' maga Clerusával, és a' Cs. Udvari Ceremoniáriussal eleikbe menvén, őket a' szentelt vízzel meg hintette. Onnan vissza fordúlván, a' Clerussal együtt az oltár eleibe ment, melynek alsó részénél, egy felől a' Püspökök a' nevezett Érsekkel, más felől pedig a' Praelatusok állottak sorban. A' Clerust vagy Papságot az Udvari fő tisztek követték, utól Eő Cs. Kir. Felségek és a' Fels. Menyasszony mentek, és a' Cs. Kir. Familiának rendelt székekbe bé ültek, és minekutánna rövid áhétatosságokat el végzették volna, az öszve párosító Érsek a' szolgáló Püspökökkel együtt az oltárhoz menvén annak közepére állott. Eő Csász. Kir. Fő Herczega, a' kit *Napoleon Császár* Procuratornak választott, az Evangélium oldalán lévő imádkozó székbe ült, a' Fels. menyasszony pedig, vele által ellenben a' fő oltár közepén lévő zsámolyra le térdepelt, és imádkozott, a' midőn az öszve párosító Püspök Ér-

sek, az udvari fő templom Administratorával, és az udvari káplánokkal együtt az óltárra állott, és az ott egy tsészében lévő mennyegző gyűrűt megszentelte. *Károly* fő Herczeg a' Fels. Mennyasszonnyal együtt az oltár eleibe ment, a' hol a' Bécsi ritualis, avagy egyházi szokás szerént, német nyelven öszve párosítottak, minekutánna a' mennyegzői gyűrűk fel váltattak vólna. A' Fels. Mennyasszony a' maga gyűrűjét *Károly* fő Herczegtől, az öszve párosítás után vissza vette, hogy azt személy szerént adhassa által *Napoleon* Császárnak. Az áhétatosság el végződése után, a' *Téged Isten dítserünk* ének mondatottel, a' melly alatt a' Fels. Cs. Kir. Familia térdenálva imádkozott. Ekkor az új piatzon sorba állott katonaság első *salvét* adott, minden városi harangok meg vonattak, és a' bástyákon fekvő ágyúknak durogásaik által, ez az örvendetes történet a' váras környéken lévő helységeknek tudtokra adatott. A' *Téged Úr Isten dítserünk* el éneklése után az Érsek a' püspöki áldást ki osztotta.

Az udvarba való visszamenetel azon tzeremóniával ment végbe, a' millyennel a' templomba való menetel, a' midőn másodsori *salve* adott az apró fegyverből 's ágyúkból, és másodsor is zúgtak a' városbéli harangok. Eő Cs. Kir. Felségek, a' Menyasszony, a' Cs. Familia, az udvari Fő tisztek és az uraságok a' túkrösszálába menvén bé, itten köszöntették meg az öszve párosított személyeket, itten mutattattak bé nékiek az uraságok. A' Fr. Csász. rendkívül való követ is, a' Fr. Császár nevében, *Károly* fő herczeget, mint a' *Napoleon* Császár

képét viselő személyt, kötelessége szerént, illendőképben megtisztelte.

Azonközben az igen szépen ki világosított Cs. új szalában, a' mennyezet alatt, patkó formára, egy grádits magasságra, asztal terített, melyre a' Cs. Kir. asztalnokok és nemes ifjak horták fel az étkeket, mellyről Eő Cs. K. Felségek tudósítatván, a' Fels. Menyasszonnyal a' Cs. Kir. Fő Hertzegekkel, és a' Fr. Cs. rendkívül való követtel együtt bé mentek, és minekutánna a' titularis püspök az asztal áldást fel szóval el mondotta volna, a' meg terített asztal mellé le ültek, még pedig illy rendel. Felül az asztal közép részén a' Fels. Menyasszony, jobbjára a' Fels. Császár, bal keze mellett a' Fels. Császárné, alább a' tábla két oldalán a' Cs. Kir. Fő herczegek, úgymint: *Károly, Nádor Ispány József, Antal, János, Rajner, Lajos, és Rudolf* fő herczegek, és a' Fr. Császári rendkívül való követ a' Neufchateli herczeg. A' Császár Eő Felsége háta megett, jobbra az udvari fő Mester, mellette a' Cs. Trabantoknak - balra a' Magy. Kir. testörző seregnek első kapitányai állottak. Az ezüst edényeknek fő gondviselője, a' fő asztalnok mester, és a' trantsírozók a' tábla alsó részénél állottak, 's ott vitték végbe a' magok kötelességeket.

A' Fels. Cs. 's Kir. fő herczegek és herczeg asszonyok, Felséges Urunknak kedves magzati, egy különös gallériáról nézték a' Fels. vendégeket, mingyárt a' vendégség kezdetekor az éneklők és muzsika szerszámok meg szállaltak, és a' vendégség végéig tartottak, az első pohár ki üresí-

tésekor az apró tüzelő fegyverekkel és ágyúkkal harmadik szálvé adatott. A' vendégség közben, maga Eő Felsége hol a' fő udvari mesterrel, hol a' melleleg állott honnyi és külföldi ministerekkel beszélgetett. — A' vendégség végződése után a' titularis püspök a' bé rekesztő asztal áldást halkán el mondván, Eő Csász. Kir. Felségek, és a' Fr. Csász. rendkívül való követ, trombita és dobszó közt a' szálát el hagyták, és lakó szobáikban mentek.

Ezen az Austriai Fels. Házra, sőt az egész Monarkiára nézve igen nevezetes és örvendetes napon, mind a' belső, mind a' külső városok és nevezetesebb épületek ki vóltak világosítva, 's minden teatrumokba szabad, és ingyen való bé menetel engedődött a' népnek. A' meg világosítatott épületek közt első helyet érdemlett a' Csász. rezidentziának az a' része, mellyben a' Német országi Cancellária vólt ennekelőtte, és a' mellyben a' Csász. Mennyegzőnek alkalmaztosságával a' Fr. Csász. rendkívül való követ, az ő követségbéli társaival, kavallérjaival, és udvari tisztjeivel, itt való múlatása alatt, lakott vala. Ez az épület 50 ezer égő métseknél többel vólt igen mesterségesen ki világosítva, tsak a' vólt a' kár, hogy az akkori szeles esső sok métseket el oltván, azt egész miyoltában szemlélni nem lehetett. Két főbb ablakjaiban ezen nevezetes alkalmatossághoz illettetett szép fellyül írások olvastattak. Az egyik fő ablakban a' *Napoleon* Császár, és *Ludovika* nevei vóltak egymásba kötve, a' másik fő ablakban ez a' szép felülírás vólt: *Ex hac unione pax, opes, tranquillitas populo.*

rum, az az, ebből az egyességből békesség, gazdagság, és tsendesség hárámlik a' népekre. Legjobban szembe ötlött a' Császári várnak az a' kapuja, mely a' Sz. Mihály templomának piatzára néz, és a' melly a' régi győzedelmi kapuknak formájára van építve. E' mellett a' Csász. bibliotékának igen szép épületje, a' Herczeg Albert palotája, a' *Gr. Fries* háza, a' Karintiai kapu mellett fekvő udvari teátrum, a' Fr. Cs. Követnek palotája, az Eszterházy herczeg, és a' Gr. Pálffy palotáik, a' város háza, a' harmintzad, és több nevezetes épületek, mellyeknek ablakaikban különbkülönbszínű lámpások és üveg métsék villogtak 's fénylettek — A' meg világosítatott házaknak nézésére a' Fels. Császár és Császárné, és *Mária Ludovika* Fő Herczeg Asszony ki nyílt hintókban ki mentek, kiknek látásokra számtalan vivát kiáltások harsogtatták a' levegőt. Noha a' városnak csak nem minden főbb útzái dugva vóltak nézőkkel, mindazáltal még is semmi rendeletlenség, avagy szerentsétlenség nem történt.

Martzius 12-ik napja nyugodalom napja vólt. Ezen a' napon, dél után, a' Fr. Cs. rendkívül való követ a' Neufchateli herczeg Eő Felségektől bútsút vévén, a' Csász. Háztól való tisztelettel meg tetézve Béts városát el hagyta, és előre *Braunauba* utazott, a' hol tudniillik *Mária Ludovika* Fő Herczeg Asszony, Fels. Urunknak első szülött igen kedves leánya, a' Cs. Kir. Háznak disze, Bécs városának szemefénye, a' Fr. Csász. követnek, és a' Párisból eleibe küldött udvari dámáknak és kavalléroknak által adatott.

Martzius 13-ik napján vált el az ifjú Fr. Császárné szeretett szüléitől, testvéreitől és rokoni-
 tól könyves szemekkel tett bútsúzással. Reggeli 8. és 9. óra közt ült úti hintájába, eddig volt ne-
 velőjével és udvari legfőbb mesternéjével *Gr. La-*
zanzkinével. Hintájába *Károly* Fő Herczeg emel-
 te. Sok fő kavallérok és dámák kísérték az ifjú
 Császárnét, ki közelébb ki messzebb. Azokon az
 útzákon, úgymint a' Kohlmarkt, Graben, Karin-
 thiai utzákon, és a' Máriahilf nevű utzában, a'
 mellyekenn a' Fels utazó személy által ment, a' vá-
 ros lineájáig mindenütt két felől katonák állottak
 parádéba. Ezek az utzák dugva voltak nézőkkel, és
 a' tartotta magát leg szerentséesebbnek, a' ki ezt
 a' Fels. személyt még egyszer láthatta, 's nékie
 szerentsét kívánhatott. Hintájának nyitott abla-
 kain gyakorta mutatta magát, 's könyvező sze-
 mekkel köszöntötte meg az őtet szerető 's tiszte-
 lő népet. Midőn a' lineánál az őtet kísérő ura-
 ságtól és dámáktól vég bútsút vett volna, a' vár-
 bástyáira vonatott ágyúk ismét durrogni, és mind a'
 belső mind a' külső városokbéli harangok zúgni
 kezdettek. Császár és Császárné Eő Felségek,
 hogy szeretett leányokat még egyszer láthassák,
 és meg ölelhessék, titkon St. Pöltenbe utaztak.
 Ott volt az első státió, *Ennsben* a' második,
Riedben a' harmadik, Braunauban *Martzius* 16-ik
 napján ment végbe az által adás, mellyet alább
 környűállásosan le fogok írni.

Folytatása másszor.